

МАКПЕТРОЛ

МАКПЕТРОЛ

2023

ГОДИШЕН ПЛАН

СОДРЖИНА

	страница
I. Предвидувања за опкружувањето во кое се планира работењето на „Макпетрол“ АД Скопје	2
➤ Глобално опкружување	3
• Глобален нафтен пазар	5
• Глобален пазар на природен гас	7
➤ Анализа на Република Северна Македонија	9
• Макроекономски движења	9
• Регулатива во Република Северна Македонија	11
• Пазар на нафтени деривати и природен гас во РСМ	15
II. Цели на „Макпетрол“ АД Скопје	17
III. Планиран обем на работење на „Макпетрол“ АД Скопје	19
IV. Планиран финансиски резултат на „Макпетрол“ АД Скопје	21
V. Планирани инвестиции на „Макпетрол“ АД Скопје	24

I. ПРЕДВИДУВАЊА ЗА ОКРУЖУВАЊЕТО ВО КОЕ СЕ ПЛАНИРА РАБОТЕЊЕТО НА „МАКПЕТРОЛ“ АД СКОПЈЕ

Глобалните и локалните економски показатели на крајот на 2022 година праќаат измешани сигнали, односно падот на БДП е помал од очекуваното, но сè уште останува присутна неизвесноста предизвикана од инфлацијата, политичката ситуација во Северна Македонија и геополитичката несигурност. Инфлацијата почна да се забавува како во развиените земји така и во економиите во развој. Цените започнаа да се намалуваат, но базичната инфлација останува висока, а централните банки продолжуваат со затегнување на монетарната политика. Довербата на потрошувачите е генерално подобрена на глобално ниво, иако расположението што преовладува е далеку од оптимистичко, а високите цени и претпазливоста на потрошувачите продолжуваат да ја ограничуваат малопродажбата.

Во услови на енергетска криза и растечка инфлација, како и на светска геополитичка неизвесност, „Макпетрол“ АД презема брзи и ефикасни мерки и успешно го приспособи своето целокупно работење. Како резултат на посветеноста и ангажираноста на Раководството, во текот на кризните месеци Друштвото обезбеди непрекинато снабдување со нафтени деривати и природен гас. На овој начин „Макпетрол“ АД обезбеди континуитет во своето работење и оствари позитивен финансиски резултат во година полна со предизвици.

➤ ГЛОБАЛНО ОКРУЖУВАЊЕ

Глобалната борба против инфлацијата, воената операција на Русија во Украина и засилениот бран на Ковид 19 во Кина влијаеја врз глобалната економска активност во 2022 година, а првите два фактора ќе продолжат да имаат силно влијание и врз економската активност во 2023 година.

Глобалниот економски раст на крајот на 2022 година ги надмина песимистичките очекувања и покрај високата годишна инфлација и енергетска неизвесност. Како резултат на тоа, предвидувањата за 2023 и 2024 година се помалку црни и негативни. Со последната ревизија на стапката на раст на глобалниот БДП, Меѓународниот монетарен фонд предвидува глобален раст од 3,4%¹ за 2022 година. Во повеќето анализи, за 2023 година се предвидува краткотрајно забавување на растот на 2,9%, главно како резултат на стагнацијата во развиените економии, со постепено закрепнување во 2024 година и раст на ниво од 3,1%.

Економиите на САД и Евроната покажаа издржливост во втората половина од годината. Економијата на САД забележа раст од околу 2,9% во четвртиот квартал и од 2,1% за целата 2022 година. Економијата на Евроната го избегна предвиденото намалување во четвртиот квартал и забележа раст кој е за 0,1% поголем од третиот квартал, односно поголем за 3,5% на годишно ниво. Силниот четврти квартал во 2022 година е резултат на домашните фактори, односно на посилна приватна потрошувачка од очекуваната, зголемени инвестиции при ограничени пазари на труд и на поголема од очекуваната фискална поддршка. Потрошувачката на домаќинствата се зголеми, особено во делот на услугите, а истите трошеа дел од своите заштеди, како што повторно се отвораа економиите. Деловните инвестиции се зголемија за да ја задоволат побарувачката. Во однос на понудата, намалувањето на „тесните грла“ и намалувањето на транспортните трошоци ги ублажија притисоците врз цените на влезните производи, а енергетските пазари се приспособија побрзо од очекуваното на шокот предизвикан од воената операција на Русија во Украина.

¹ <https://www.statista.com/chart/18787/imf-growth-projections-for-the-global-economy/>

Во 2023 година се очекува околу 84 отсто од земјите да имаат пониска базична инфлација во 2023 година наспроти 2022 година. Глобалната инфлација се очекува да падне од 8,8% во 2022 година (годишен просек) на 6,6% во 2023 година и 4,3% во 2024 година, ниво кое, сепак, е повисоко од предпандемскиот просек од 3,5%. Предвиденото намалување на инфлацијата делумно го одразува падот на меѓународните цени на горивата и стоките, поради намалената глобална побарувачка. Тоа, исто така, ги одразува и ефектите од затегнувањето на монетарната политика врз основната (базична) инфлација². Во текот на февруари 2023 година Европската централна банка (ЕЦБ) повторно ја зголеми референтната каматна стапка за уште половина процентен поен, а со тоа таа е на највисокото ниво од 2008 година и изнесува 2,5%, со цел да ја врати инфлацијата до таргетираното среднорочно ниво од 2%. Доколку ценовните притисоци се силни и доколку зголемувањето не ги даде посакуваните резултати, најавено е и ново зголемување во март за уште половина процентен поен³. Според Еуростат, годишната инфлација на Еврозоната се очекува да биде 8,5% во јануари 2023 година, што е пад во однос на инфлацијата од 9,2% во декември 2022 година⁴.

Федералните резерви на САД го забавија зголемувањето на каматните стапки во февруари 2023 година, зголемувајќи ги референтните каматни стапки само за четвртина процентен поен на ниво од 4,75%, бидејќи се оцени дека борбата против инфлацијата ги дава соодветните резултати. Претседателот на Федералните резерви повика на претпазливост, велејќи дека иако неодамнешните случувања се охрабрувачки, ќе бидат потребни значително повеќе докази за да се осигураат дека инфлацијата е на одржлив, надолен пат⁵. Годишната инфлација во САД за 2022 година е на ниво од 6,4%, а во јануари 2023 година се очекува зголемување од 0,4 процентни поени.

² IMF World Economic Outlook Update, January 2023: Inflation Peaking amid Low Growth

³ <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2023/html/ecb.mp230202-08a972ac76.en.html>

⁴ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/15893627/2-01022023-AP-EN.pdf/eda196ce-0a4c-618e-4155-ef2f464fcc4e>

⁵ <https://www.federalreserve.gov/mediacenter/files/FOMCpresconf20230201.pdf>

• ГЛОБАЛЕН НАФТЕН ПАЗАР

Во текот на 2023 година глобалниот пазар на нафта се очекува да биде под доминација на две светски сили, а тоа се Кина и Русија. Во текот на годината побарувачката на сурова нафта се очекува да се зголеми за 1,9 милиони барели/ден и да достигне ниво од 101,7 милиони барели/ден, делумно дестабилизирајќи го пазарот при намалена руска понуда како резултат на санкциите. Половина од глобалниот раст ќе биде резултат на побарувачката во Кина, иако брзината и ефектот на нејзиното повторно отворање сè уште не можат да се проценат и остануваат неизвесни. Придобивките од енергетската ефикасност и зголемената продажба на електрични возила ќе го ограничат растот на глобалната побарувачка во 2023 година за околу 900 илјади барели/ден, а истото ќе има стабилизирачки ефект на пазарот во услови на ограничена понуда⁶.

Бавното закрепнување на побарувачката, какво што се очекува во првата половина на 2023 година, ќе резултира со континуирано зголемувањето на залихите на нафта кое што започна од третиот квартал на 2022 година. Во последниот квартал од 2022 година, понудата ја надмина побарувачката за над 1 милион барели/ден и покрај намалувањето на производство на ОПЕК+ и нарушувањата на понудата во САД поради временските непогоди. Намалената побарувачка беше резултат на топлата зима во комбинација со слабата индустриска активност во Европа, како и на намалената кинеска побарувачка поради политиката на „нулта Ковид“ и снежното невреме во САД и Канада кое го намали патувањето за празниците. Следствено, побарувачката за нафта во последниот квартал од 2022 година се намали за 910 илјади барели/ден во ОЕЦД земјите и 130 илјади барели/ден во Кина, споредбено со последниот квартал од 2021 година.

По првичниот пад на рускиот извоз поради ЕУ ембаргото за руска нафта и поради ограничувањето на цената на руската нафта од страна на земјите на Г7 на 5 декември 2022 година, рускиот извоз делумно се стабилизираше.

⁶ <https://www.iea.org/reports/oil-market-report-january-2023>

Добро снабдениот нафтен пазар на почетокот на 2023 година би можел брзо да се дестабилизира, доколку влијанието на западните санкции на рускиот извоз се продлабочи. Пазарите на нафтени деривати, особено дизелот, се најзагрозени, во услови кога се забележува закрепнување на побарувачката. Во декември 2022 година Русија извезуваше рекордни 1,2 милиони барели/ден дизел, а 60% од нив беа наменети за европскиот пазар. Потенцијално позитивна вест за европскиот пазар се новите рафинерии на Блискиот Исток и Кина. Кинескиот дизел веќе пристигнува на европскиот пазар, откако Пекинг ги зголеми извозните квоти кон крајот на минатата година. Интервенциите на државите преку ослободување на стратешки резерви, како и мерките за намалување на потрошувачката на нафта го дадоа посакуваниот резултат и донекаде го стабилизираа пазарот во текот на 2022 година. Со оглед на неизвесноста која сè уште постои во 2023 година, гледајќи во иднината, зголемувањето на ефикасноста, субвенциите за користење на електрични возила и внимателното управување со државните резерви ќе бидат круцијални⁷.

Во јануари 2023 година цената на Брент спот беше во просек 82 долари/барел, односно околу 2 долари/барел повисока од просекот за декември 2022 година. Цените на нафтата се зголемија во текот на јануари делумно поради очекувањата за зголемување на побарувачката на нафта како резултат на релаксирањето на мерките за Ковид 19 и поради зголемувањето на мобилноста во Кина. Управата за информации за енергетика на САД, во својот Краткорочен енергетски преглед за февруари 2023 година, очекува цената на Брент спот да биде во просек 85 долари/барел во првата половина на 2023 година. Дополнително се очекува глобалното производство на сурова нафта да продолжи да ја надминува побарувачката во текот на 2023 година, што ќе доведе до постојано зголемување на глобалните залихи на нафта до 2024 година и до пад на цените. Во втората половина од 2023 година се очекува Брент спот цената да изнесува 82 долари/барел, односно 78 долари/барел во 2024 година⁸.

⁷ <https://www.iea.org/reports/oil-market-report-january-2023>

⁸ https://www.eia.gov/outlooks/steo/report/global_oil.php

• ГЛОБАЛЕН ПАЗАР НА ПРИРОДЕН ГАС

Глобалниот пазар на природен гас, а особено европскиот, продолжува да функционира во состојба на неизвесност, која е резултат на геополитичките случувања во светот, односно во најголема мера поради воената операција во Украина. Но, и покрај неизвесноста, Европа ја заврши 2022 година во многу подобра позиција отколку што се очекуваше. Побарувачката на гас е намалена за 488 милиони MWh, што е еквивалентно на 10% од потрошувачката во 2021 година. Увозот на течен природен гас (ТПГ) се зголеми за 586 милиони MWh. Следствено, и покрај намалувањето на увозот преку рускиот гасовод за 801 милион MWh, Европа успеа да ја заврши 2022 година на ниво од 83% пополнети складишта на природен гас.

Цените на природниот гас, по достигнувањето на својот максимум кон средината на 2022 година, полека започнаа да се намалуваат и покрај намалениот руски проток на природен гас низ Украина и низ Турскиот Тек. На европскиот пазар се повеќе се пласираше ТПГ, а побарувачката беше намалена поради благата зима и намалената индустриска побарувачка со оглед на високите цени.

На почетокот на 2023 година цените на природниот гас сè уште бележат надолен тренд, како поради топлата зима во Европа така и поради помалата побарувачка во Азија, односно „нулта Ковид“ политиката на Кина, но тоа не значи дека постои стабилност на пазарот на природен гас, особено со оглед на ограничената понуда и на можноста за вртоглаво зголемување на цените предизвикано од само еден настан. Таков настан би можел да биде од типот на намалување на руската понуда, зголемена побарувачка во Азија како резултат на олабавувањето на Ковид-мерките, задоцнета ладна зима во Европа или неочекуван прекин во снабдувањето со течен природен гас (ТПГ).

Ограничената понуда, односно нестабилниот пазар, ќе влијае и врз нивоата на складирање залихи во Европа, за кои иако се на историски максимум за овој период од годината, ќе се чека клучниот момент на крајот на зимата, кога ќе се утврди колку треба да се дополнат истите во периодот од април до октомври за да се исполнат целите на Европската Унија⁹.

Во јануари 2023 година, обемот на испорака на природен гас преку гасоводите од Русија кон Европа, со исклучок на Турција, е далеку понизок од минатите години и изнесува 11% од нивото во јануари 2019. Ова намалување потенцијално сигнализира дека најлошото сценарио веќе се случило и висината на цените зависи само од намалената понуда на природен гас на пазарот, а не и од несигурноста и од неизвесноста за проток на истиот.

Според анализата на WoodMackenzie, Европа секако ќе мора да се справи со намалениот увоз на руски гас во периодот април-октомври, кога е очекувано намалување дури и до 244 милиони MWh споредбено со истиот период 2022 година, ако се земат предвид очекуваните намалувања на дотокот преку гасоводите од Украина. Сепак, континуираната слаба побарувачка и одржливиот увоз на ТПП се очекува да и помогнат на Европа да ја преброди зимата со складирање гас од околу 40% од капацитетот. Ова е многу повисоко ниво за разлика од она во 2022 година кога беа складирани 27% од капацитетот, а ќе резултира со помала државна интервенција за складирање која е потребна за да се постигне целниот капацитет на ЕУ од 90%. Тоа, во комбинација со повисокиот увоз на ТПП (+88 милиони MWh) и помалата побарувачка, ќе ги задржи цените пониски отколку во 2022 година¹⁰.

⁹ <https://www.oxfordenergy.org/wpcms/wp-content/uploads/2023/01/Quarterly-Gas-Review-Issue-20.pdf>

¹⁰ <https://www.woodmac.com/news/opinion/gas-and-lng-predictions-for-2022-2022-outlook/global/>

➤ АНАЛИЗА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

• МАКРОЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

Во текот на 2022 година, Република Северна Македонија функционираше во услови на економска криза. Економската криза во државата започна со пандемијата на вирусот Ковид-19, а беше продлабочена како резултат на енергетската криза во која се најде Европа, предизвикана поради воената интервенција на Русија во Украина. Истото влијаеше и врз зголемување на цените на енергенсите на светските берзи, а кулминираше дури со скоро двојно зголемување на цените. Со оглед на увозната зависност на земјата, движењата на светските берзи се пресликаа и силно влијаеа и врз домашната економија, што доведе и до прогласување на енергетска криза од страна на владата во Република Северна Македонија.

Енергетската криза, заедно со наглото олабавување на рестриktivните Ковид-мерки од март 2022 година и со зголемувањето на економската активност, резултираше со растечки стапки на инфлација, кои на крајот на годината достигнаа двоцифрен износ. Галопирачкиот раст на инфлацијата, резултираше и со монетарна интервенција на НБРСМ, при што се зголеми каматната стапка на благајничките записи за 3,5% во периодот од април 2022 до јануари 2023 и моментално изнесува 4,75%.

Согласно објавените податоци од НБРСМ, реалниот раст на БДП за третиот квартал од 2022 година е понизок од претходно проектираниот и изнесува 2% на годишна основа. Ревизијата на макроекономската проекција на НБРСМ од ноември 2022 година е понеповолна со надолно движење и предвидува годишен раст на БДП за 2022 од 2,3%. За следната година, базичното сценарио за бруто-домашниот производ, исто така, предвидува раст од 2,6%, односно негов стабилен раст на среден рок од 3,6% во 2024 и 4% во 2025 година.

Ревизијата, како што е наведено, ги одразува очекувањата за забавен раст на нашите главни трговски партнери, повисоката инфлација, растот на референтните каматни стапки, прекините во синџири на снабдување и зголемената несигурност поврзана со воената операција на Русија во Украина¹¹.

Во текот на четвртиот квартал од 2022 година годишната стапка на инфлација сè уште беше еноормно висока и изнесуваше 19,3%, што во најголем дел беше резултат на растот на цените на храната, надополнет од нагорниот тренд на базичната инфлација. Оттука произлегува и проценката дека ценовните притисоци и натаму главно произлегуваат од факторите на страната на понудата и од растот на увозните цени на храната и на енергијата, без поголеми притисоци од побарувачката. За целата 2022 година, просечната стапка на инфлација е пониска од онаа во четвртиот квартал и изнесува 14,2%. Во однос на 2023 година, позначајно намалување на просечната стапка на инфлација се очекува во втората половина од годината, односно да биде на ниво од 8 - 9%, а да се стабилизира на 2,4% на среден рок. Но ова е неизвесно со оглед на зависноста од надворешните фактори, односно овие проекции се базираат врз претпоставка за целосно стабилизирање на цените на примарните прехранбени и енергетски производи на светскиот пазар и за отсуство на нови шокови на страна на понудата¹².

Неизвесноста продолжува да постои и во 2023 година, особено поради воената операција на Русија во Украина, како и затегнувањето на односите помеѓу Соединетите Американски Држави и Кина, кои доколку ескалираат со воведување санкции дополнително ќе го дестабилизираат пазарот и ќе ја продлабочат економската и енергетската криза, што неминовно ќе влијае и врз цените на примарните производи и врз цената на енергијата кои во најголем дел ги увезуваме.

¹¹ <https://www.nbrm.mk/ns-newsarticle-kvartalen-izvestaj-fevruari-2023-godina.nspix>

¹² https://www.nbrm.mk/content/MPI%20publikacii/Istrazuvanje_Kvartalen_izvestaj_noemvri_2022.pdf

• РЕГУЛАТИВА ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

2022 година беше трета година по ред во која се чувствуваа значителни шокови предизвикани од економската и од енергетската криза во државата. Ова резултира со намален економски раст, отежнати услови за работа на компаниите, а особено беа погодени ранливите категории на населението како резултат на двоцифрената инфлација. Во текот на годината Владата носеше уредби и одлуки кои вклучуваа мерки за справување со кризата. Изминатата година Владата усвои два пакет мерки за справување со енергетската и со ценовната криза, во износ од околу 750 милиони евра.

Како дел од времените мерки, во текот на 2022 година, односно од март до мај, Владата ја намали стапката на ДДВ на нафтените деривати од 18% на 10%, како и акцизата. Остатокот од времените мерки вклучуваа намалување на стапката на ДДВ за основната храна и укинување на дел од царинските стапки, ограничување на трговските маржи, забрана на извозот на одредени прехранбени производи и одложување на зелените давачки за деривати (еколошка такса). Во текот на 2022 година остана во сила субвенционирањето на цените за електрична енергија за домаќинствата преку намалувањето на ДДВ од 18% на 5%. Истото се зголеми на 10% од 1 јануари 2023 година.

На крајот на 2022 година Владата најави воведување на Данок на солидарност, еднократна јавна давачка за 2023 година, со која се очекува да се редистрибуираат повисоките добивки на компаниите остварени за време на кризните години. Истиот ќе се плаќа по стапка од 30% од страна на компании чии добивки се повисоки од 20% споредбено со просекот од минатите години. Законот за Данокот на солидарност е изготвен и е во собраниска процедура, а се очекува да се донесе во наредните неколку недели.

Во декември 2022 година, Собранието на РСМ ги усвои измените на Законот за данок на личен доход, со кои, меѓу другото, се укинува прогресивното оданочување, а ќе продолжи да се применува рамен данок на личен доход од 10%. Другите измени се поврзани со оданочувањето на капитални добивки, премии од доброволно осигурување итн. Во текот на 2023 година се очекува да се усвојат и измените на Законот за данок на добивка и Законот за ДДВ, кои се дел од промените предвидени со Стратегијата за реформа на даночниот систем 2021-2025.

Започнувајќи од 1 јануари 2022 година, стапи во сила измената на Законот за трговија и на Законот за работни односи, со кои се предвидува недела како неработен ден, заедно со државните празници. Законот предвидува и исклучоци, односно објекти и дејности на кои им е дозволено да работат во недела и за празници, каде што се вклучени и бензинските станици, заедно со продавниците на мало кои се во склоп на истите. За работата во недела, на работниците им се исплаќа дополнителен додаток на плата, кој е пропишан со закон. Дополнително, Законот предвидува и утврдување и плаќање на надоместок во висина од 2% од вкупниот приход, исклучувајќи го приходот од продажба на нафтени деривати, остварен во претходната година во недела и на празници, за трговците на мало кои вршат дејност во продавниците на бензински станици. Надоместокот се плаќа до 15 јануари наредната година за остварениот промет во тековната година.

Во текот на март 2022 година беше изменет Законот за минимална плата, а истата се зголеми на 18.000 денари во нето-износ. Според новата методологија за пресметка на минималната плата, истата се ревидира во март, а според Владата, со ревизијата во 2023 година, порастот на минималната плата ќе биде 12%-13% и ќе надмине 20 илјади денари, односно мартовската плата ќе биде повисока за околу 2000 денари.

На 1 јануари 2021 година беше донесен Законот за задолжителни нафтени резерви со цел усогласување со Директивата 2009/119/ЕЗ. Според истиот, изготвен е Акциски план (Службен Весник 98/2021) со цел зголемување на задолжителните нафтени резерви на 90-дневен просек од нето-увозот или на 61 ден од просечната потрошувачка. Нивото на задолжителните нафтени резерви, калкулирани според новата методологија, не е постигнато до 1 јануари 2023 година, односно моменталниот дневен просек од нето-увозот е 55 дена¹³.

На крајот на 2022 година, со Одлука на Владата се изврши спојување на ГА-МА, како лиценциран оператор на Системот за пренос на природен гас со НЕР АД, која беше одговорна за развој на преносниот систем и се формираше новото акционерско друштво во државна сопственост НОМАГАС АД.

Мрежата за природен гас на Северна Македонија е приклучена само кон бугарскиот систем, а неговиот капацитет е целосно резервиран од „Газпром“. Но во текот на 2022 година, со важност од 1 јануари 2023 година, се потпиша Договорот за меѓусистемско поврзување за снабдување и дистрибуција на гас на Интерконективна точка Кустендил-Жидилово помеѓу ГА-МА АД и Булгартрансгаз ЕАД, со кој неискористениот капацитет ќе биде ослободен и алоциран во согласност со Мрежните кодови за алокација на капацитети.

Законот за задолжителна примена на биогориво во транспортот не се донесе ниту во 2022 година, иако донесувањето на истиот е дел од енергетската стратегија на Република Северна Македонија за зголемување на уделот на обновливи извори на енергија во транспортниот сектор, а истиот е потребен и за усогласување со ЕУ Директивите (Директивата за ОИЕ 2018/2001). Законот за биогориво е изготвен и за истиот е одржана јавна расправа, по што следи доставување до Владата на РСМ на усвојување. Законот не беше доставен до Владата, поради ГАП анализата за транспонирање на Директивата за ОИЕ 2018/2001, што покажува дека одредени одредби од Предлог-законот за биогорива треба да се ревидираат и дополнат.

¹³ https://www.energy-community.org/implementation/North_Macedonia.html

Неговото донесување и примена е неопходно за зголемување на потрошувачката на биогорива во транспортниот сектор, а истото е планирано за 2023 година, како што е наведено во „Програмата за економски реформи 2023-2025“ изготвена од Министерството за финансии на РСМ. Овие активности и мерки ќе ги засилат напорите на земјата за постигнување на амбициозната цел од учество од 38% на обновливи извори на енергија во бруто-потрошувачката на финална енергија до 2030 година, во согласност со стратешките документи на РСМ¹⁴.

Неопходно е да се донесе целата законска рамка поврзана со биогоривата, со цел да се постигне учеството од 10% на биогоривата во секторот за транспорт до 2030 година, како што е наведено во „Стратегијата за развој на енергетиката во Република Северна Македонија до 2040 година“.

Очекуваме дека во 2023 година ќе продолжи и успешно ќе се финализира процесот на донесување на Уредбата за квалитет на течните горива, како што е и предвидено со Законот за енергетика, според кој истата треба да се донесе во рок од 18 месеци од стапување на Законот во сила. Дополнително, донесувањето на Уредбата за квалитет на течните горива е предвидена за 2023 година според „Стратешкиот план 2023-2025“ на Министерството за економија. Во моментот, од аспект на квалитетот на горивата, постојната законска рамка во најголем дел е усогласена со европските директиви, со исклучок на неспецифицираната количина на сулфур во Екстра лесното гориво.

¹⁴ <https://finance.gov.mk/wp-content/uploads/2023/02/%D0%9F%D0%95%D0%A0-2023-2025.pdf>

- **ПАЗАР НА НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ И ПРИРОДЕН ГАС ВО РСМ**

Според Годишниот извештај за 2021 година на РКЕ¹⁵, кој е основа за анализа на пазарот во земјата, македонскиот пазар на **нафтени деривати**, во текот на изминатите години бележи раст, кој беше делумно забавен од Ковид-19 кризата во 2020 година.

Кај потрошувачката на нафтени деривати, исто како и во минатото, доминираат дизел горивата со 70,27%, па потоа следува мазутот со 9,61%, бензините со 9,51%, течниот нафтен гас со 6,57%, екстра лесното со 3,58%, биогоривото со 0,16% и млазното гориво со 0,07%.

Домашниот пазар, вклучувајќи го и извозот како дел од големопродажбата, е избалансиран, при што и малопродажбата и големопродажбата во 2021 година учествуваат со по 50% од вкупната продажба.

Малопродажната мрежа во Северна Македонија¹⁶ се состои од 372 бензински станици. Според бројот на бензински станици, „Макпетрол“ АД Скопје е лидер на пазарот со 126 бензински станици, а потоа следуваат „Лукоил“ со 33 станици и „Окта“ со 27 бензински станици, додека останатите 186 бензински станици се во сопственост на повеќе други домашни претпријатија.

Во трговијата на мало „Макпетрол“ доминира со 42,88% според продажбата во тони, а потоа следуваат „Лукоил“ со 13,38%, „Супертрејд“ со 10,88% и „Дади Оил“ со 10,5% . Овие компании заедно имаат учество над 77,64 % во трговијата на мало за 2021 година.

Кај големопродажбата, доколку се исклучи извозот, доминираат „Супертрејд“ со 20,63%, „ОКТА“ со 17,70% и „Дади Оил“ со 10,97% учество. Во 2021 година уделот на „Макпетрол“ АД во пазарот на големо беше 9,65%.

¹⁵ За тековната година Годишниот извештај за пазарот на енергенси, вклучувајќи ги и нафтени деривати и природниот гас, се изработува од страна на Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги на Република Северна Македонија, најдоцна до крајот на април следната година – извештајот за 2022 година сеуште не е достапен

¹⁶ https://www.erc.org.mk/odluki/22022.04.29_RKE%20GI%202021-FINAL.pdf

Во 2021 година, извозот забележа раст од 28%. Најголем извозник на нафтени деривати во 2021 година е „ОКТА“ АД Скопје со 90,33%, а потоа следува „Макпетрол“ АД Скопје со 8,3%, „ОМ Петрол“ Скопје со 0,83%, а останатиот извоз од 1,13% е реализиран од страна на останатите трговци.

Во текот на 2021 година беа пренесени 426 милиони m^3 преку Системот за пренос на **природен гас**, управуван од АД „ГА-МА“ Скопје, , со што продолжи трендот на зголемување на количеството на природен гас во Системот за пренос, пред сè заради работата на когенеративните постројки и на топланите на природен гас.

Во однос на природниот гас, доминантен во трговијата на големо и во увозот е „ТЕ-ТО“ Скопје со 82% (најголем дел за сопствена потрошувачка), додека пак 18% отпаѓаат на „Макпетрол“ АД Скопје. Дополнително, потрошувачката на природен гас на големо, во најголем дел, односно 86%, е поврзана со производство на електрична и на топлинска енергија, додека пак индустриските потрошувачи и дистрибутивните компании учествуваат со 12% и 2% во вкупната потрошувачка на големо.

На пазарот на мало за природен гас, лидер во 2021 година е „Макпетрол“ (вклучувајќи го и „Макпетрол Пром Гас“) со 88%, а потоа следуваат ДТИРЗ Скопје со 9%, „Струмица гас“ со 2% и „Куманово гас“ со 1%.

II. ЦЕЛИ НА „МАКПЕТРОЛ“ АД СКОПЈЕ

Раководството на „Макпетрол“ АД Скопје постојано ги следи глобалните и регионалните случувања, политичката и економската состојба во Република Северна Македонија, развојот на пазарот на нафтени деривати и природен гас, како и својата конкуренција, со цел истите да ги вклучи во формирањето на целите за наредната година, кои воедно се и основа за понатамошното изготвување на целокупниот план за работење на Друштвото.

Во текот на 2023 година, Друштвото ќе преземе активности за постигнување и за остварување на следниве цели:

- Зголемување на прометот со нафтени деривати;
- Зголемување на прометот со останатите стоки;
- Оптимизација на работниот капитал/ликвидноста на Друштвото;
- Одржување и зголемување на пазарниот удел во услови на засилена и нелојална конкуренција;
- Реконструкција на дел од постојните бензински станици, како и инвестиции во складишен простор;
- „Зелена агенда“ – еколошки инвестиции на Друштвото, со цел грижа и заштита на животната средина:
 - проширување на мрежата за автоплин преку инвестирање во малопродажни и во големопродажни објекти;
 - продолжување со инвестиции во проширување на малопродажната мрежа за метан (КПГ);
 - инсталирање на опрема - полначи за батерии на електрични возила на три до четири бензински станици;
 - инсталирање на соларни панели за производство на електрична енергија на повеќе објекти во сопственост на Друштвото;

- Продолжување со инвестиции во нови софтверски алатки и ИТ опрема;
- Континуиран фокус на општествена одговорност и имплементација на Кодексот за корпоративно управување на Македонската берза на хартии од вредност;
- Инвестирање во доусовршување и обуки на вработените.

Со оглед на очекувањата за 2023 година, а особено земајќи предвид дека неизвесноста предизвикана од енергетската криза и сите нејзини ефекти сè уште постојат, Раководството ќе го следи, на редовна основа, остварувањето на поставените цели, како и потребата за нивно соодветно приоритизирање, во зависност од промената на условите.

III. ПЛАНИРАН ОБЕМ НА РАБОТЕЊЕ НА „МАКПЕТРОЛ“ АД СКОПЈЕ

Во рамките на поставените цели презентирани погоре, како и очекуваните пазарни услови, се планира продажба на нафтени деривати од 314 илјади тони, што претставува пораст во однос на минатата година од 3,4%, како и продажба на 786 милиони kWh природен гас, односно пад од 13,5% во однос на минатата година. Во 2023 година се планира производство на биодизел од 3,8 илјади тони и производство на глицерин од 790 тони, кои ќе се пласираат како на домашниот така и на странскиот пазар.

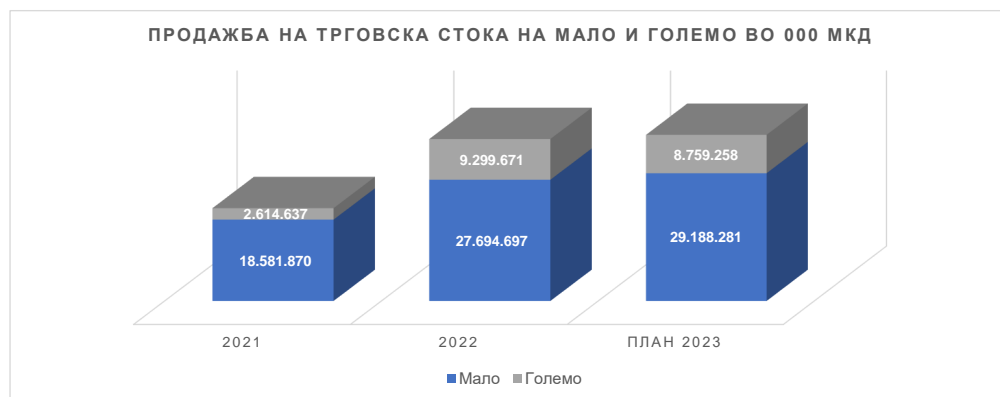

Во продажната структура, како и минатата година, доминираат дизел горивата со 56,3%, по што следуваат бензините со 14,4%, природниот гас со 13,8% и млазното гориво од 7,9%, додека сите останати нафтени деривати имаат индивидуално учество под 5%.

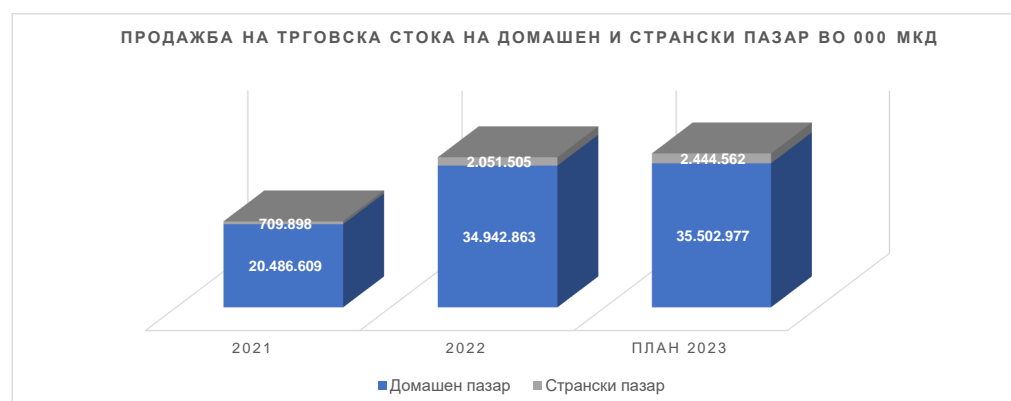

Кај малопродажбата, во однос на 2022 година, се очекува зголемување од 2,39%, а како и минатата година во структурата на планираната продажба на мало, доминираат дизелите со 73%. Во согласност со целите на Друштвото за зачувување на животната средина и за промовирање на еколошки горива, се очекува и зголемување на продажбата на автоплинот за 5,86% и на ТНГ (бутан-пропан) за 2,45%.

Дополнително, кај планираниот промет со останати стоки за 2023 година се очекува зголемување од 12,5%, кој во најголем дел е резултат на очекуваните зголемувања кај продажбите на плински боци, цигари и безалкохолни пијалаци.

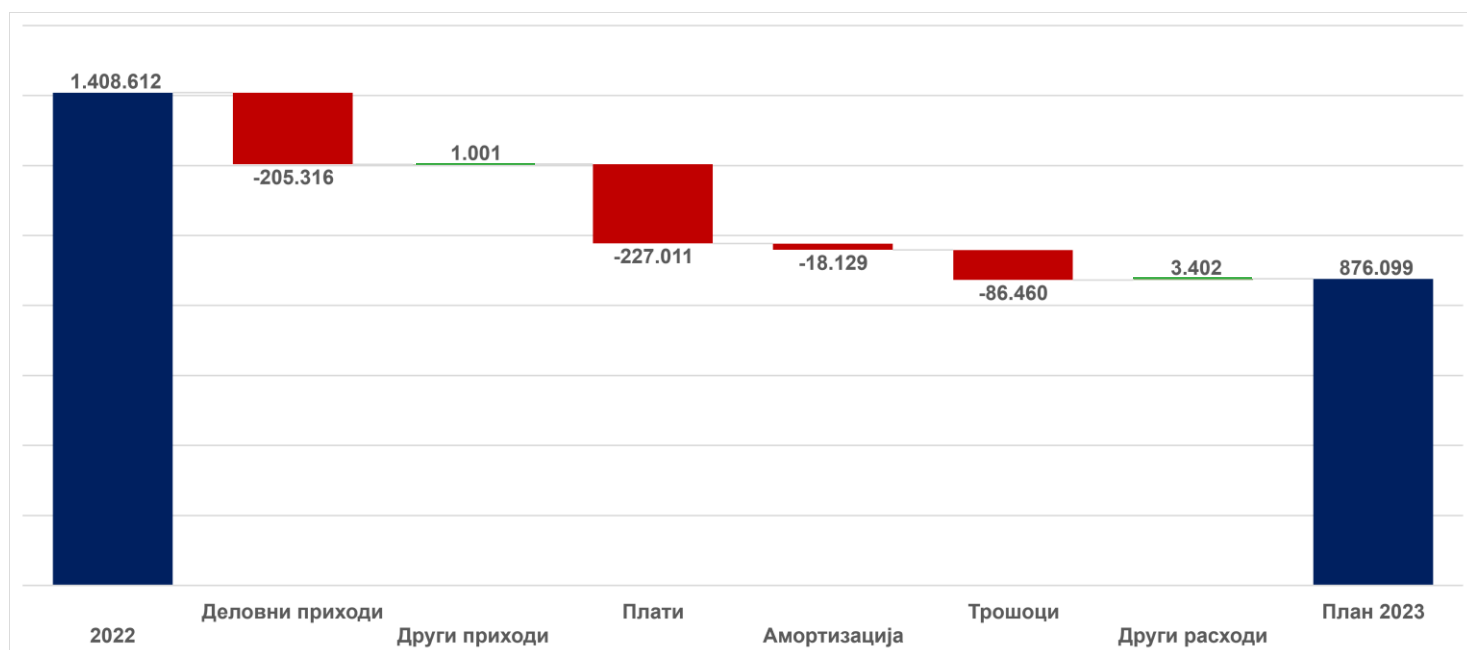
За 2023 година кај големопродажбата планирано е намалување од 2,53%. Планираното намалување е резултат на падот на продажбата на природен гас, која е делумно надоместена преку зголемениот извоз на млазно гориво за 9,5%. Како резултат на истото, во 2023 година се очекува да се зголеми и продажбата на странскиот пазар за 393 милиони денари, односно за 19,2%. Дополнително, врз зголемувањето позитивно влијае и планираниот извоз на биодизел.

IV. ПЛАНИРАН ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТ НА „МАКПЕТРОЛ“ АД СКОПЈЕ

Друштвото планира да оствари позитивен финансиски резултат во 2023 година, односно **добивка пред оданочување** во износ од **876 милиони денари**, преку реализирање на планираниот обем на активности. Ваквиот резултат се должи на планираниот вкупен приход во висина од 39,43 милијарди денари и на планираните вкупни расходи во износ од 38,55 милијарди денари.

На графиконот подолу е прикажана добивката пред оданочување за 2022 година, како и ефектите на одредени позиции од билансот на успех на достигнување на планираната добивка за 2023 година. Во истиот, со зелена боја, се прикажани позитивните ефекти, односно ефектите кои ја зголемуваат добивката, а со црвена боја се прикажани негативните, односно ефектите кои ја намалуваат добивката.

Во текот на 2023 година, споредбено со 2022 година, е планирано намалување на добивката пред оданочување за 532 милиони денари или 38%.

Намалувањето на планираната добивка пред оданочување е резултат како на намалените деловни приходи, така и на зголемените деловни трошоци. Деловните приходи бележат пад поради намалената маржа од 7,6%, која во најголем дел е резултат на намалениот големопродажен промет. Позитивен ефект врз деловните приходи има зголемениот малопродажен промет и очекуваните приходи од продажба на биодизелот како готов производ.

Зголемениот обем на работење на „Макпетрол“ АД Скопје резултира и со очекуван раст на деловните расходи на Друштвото. Најзначајниот раст се забележува кај трошоците за плати, кои се очекува да се зголемат за 18% или 227 милиони денари. Зголемувањето на платите е со цел да се елиминира ефектот од инфлацијата, односно да не се намали вредноста на реалната плата на вработените. Врз зголемувањето влијаат и трошоците за транспортни услуги/развоз, кои се зголемени поради планираниот раст на малопродажбата. Наспроти нив, трошоците за енергија бележат намалување поради стабилизација на цените на електричната енергија на берзите, како и поради заштедите од сопствено производство на електрична енергија од фотоволтаици. Останатите трошоци се генерално стабилни, без значителни зголемувања, со што се продолжува фокусот на оптимизација на трошоците и ликвидноста на Друштвото.

ПЛАНИРАН ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТ ЗА 2023 ГОДИНА

во 000 ден.

	План 2023	Остварено 2022	План 2023/ Остварено 2022
ПРИХОДИ			
Приходи од услуги	154.169	161.752	95
Маржа	3.636.293	3.933.959	92
Приходи од производи	101.010	1.077	
Деловни приходи	3.891.472	4.096.788	95
Приходи од камати	8.869	51.879	17
Наплат. отпишани побарувања	2.791	5.721	49
Капитална добивка	1.908	22.700	8
Други приходи	205.928	226.912	91
Приходи од вишоци по попис	132.815	142.249	93
Други приходи	352.311	449.461	78
Вкупно приходи	4.243.783	4.546.249	93
Набавна вредност	35.182.691	33.047.387	106
ВКУПНО	39.426.474	37.593.636	105
РАСХОДИ			
Плати	1.492.917	1.265.906	118
Амортизација	267.624	249.495	107
Трошоци	1.642.695	1.414.550	116
Деловни расходи	3.403.236	2.929.951	116
Курсни разлики	2.196	5.420	41
Отпишани побарувања	6.552	55.030	12
Други расходи	16.346	68.019	24
Капитална загуба	-	1.877	
Камати	7.331	5.805	126
Кусоци и расходи	53.620	51.713	104
Други вонредни расходи	1.098	832	132
Други расходи	87.143	188.696	46
Зал. на пр. гот.пр.(поч.зал.)	98.803	117.793	84
Зал. на пр. гот.пр.(крај.зал.)	- 221.498 -	98.803	224
-	122.695	18.990	
Вкупно расходи	3.367.684	3.137.637	107
Набавна вредност	35.182.691	33.047.387	106
ВКУПНО	38.550.375	36.185.024	107
Добивка / Загуба пред оданочување	876.099	1.408.612	62
Данок на добивка	76.409	117.652	65
Добивка / Загуба по оданочување	799.690	1.290.960	62

V. ПЛАНИРАНИ ИНВЕСТИЦИИ НА „МАКПЕТРОЛ“ АД СКОПЈЕ

Во 2023 година се планираат инвестиции во износ од 830 милиони денари, што е зголемување за 398 милиони во споредба со 2022 година, кога износот на вкупни инвестиции изнесуваше 432 милиони денари.

Од нив 785 милиони денари се наменети за целосна и за делумна реконструкција, како и за тековно одржување на малопродажните и на големопродажните објекти, додека пак со преостанатите 45 милиони денари се предвидуваат вложувања во неенергетските дејности и во управната зграда на Друштвото.

Реализацијата на планираните инвестиции ќе зависи од расположливите средства на Друштвото, како и од комплетирањето на законски пропишаната техничка документација. Раководството на „Макпетрол“ АД ќе ја одреди динамиката на реализација на инвестициите, во зависност од можностите за вложување, при што ќе се следи утврдениот приоритет на проектите.

ПЛАН ЗА ИНВЕСТИЦИИ ВО 2023 ГОДИНА

	во 000 ден.
МАЛОПРОДАЖНИ ОБЈЕКТИ - БЕНЗИНСКИ СТАНИЦИ	
Целосна реконструкција	364.080
Делумна реконструкција	242.802
Помали градежни интервенции	42.374
ВКУПНО	649.256
ГОЛЕМОПРОДАЖНИ ОБЈЕКТИ - СКЛАДОВИ	
Проширување на Склад Градско	61.500
Реконструкција, санирање и поставување на фотоволтаични панели - Полнилница Миладиновци (ТНГ)	49.200
Реновирање и нова фасада на управна зграда и санирање на резервоари - Склад Илинден	12.300
Делумна реконструкција со дополнителна автоматизација и раздвојување на претакачките линии како независни - Склад Гостивар	9.225
Изградба на објект за канцеларии - Склад Кавадарци	3.075
ВКУПНО	135.300
НЕЕНЕРГЕТСКИ КОМЕРЦИЈАЛНИ ДЕЈНОСТИ	
Реновирање и уредување на Хотел Макпетрол Струга	28.659
ВКУПНО	28.659
УПРАВНА ЗГРАДА	
Набавка на опрема (хардвер и софтвер) - Дирекција за ИТ	10.763
Набавка на опрема за тестирање - Дирекција за стандардизација, квалитет и екологија	6.150
ВКУПНО	16.913
ВКУПНО СЕ	830.128

Во 2023 година, 50 вработени ги исполнуваат условите за заминување во пензија, а во текот на годината се планирани 65 нови вработувања, со што продолжува циклусот на нови вработувања.

„Макпетрол“ АД, како општествено одговорна компанија која е лидер во нафтената индустрија и како компанија која секогаш е фокусирана на иновации, постојано вложува во развојот и во унапредувањето на своите вработени, па следствено на горенаведеното, во текот на 2023 година планирани се обуки кои ќе се спроведуваат на интерно и на екстерно ниво, во кои ќе бидат вклучени 1.010 вработени, а за истите ќе бидат издвоени 7,2 милиони денари.

ПЛАН ЗА ОБУКИ ВО 2023 ГОДИНА

Дирекција	Број на вработени пратени на обука	Трошоци во 000 ден
Дирекција за големопродажба	136	1.382
Дирекција за одржување	40	1.241
Дирекција за информатички технологии	19	810
Дирекција за финансии	43	470
Дирекција за човечки ресурси и внатрешна контрола	577	437
Дирекција за правни работи	39	284
Дирекција за малопродажба	30	253
Дирекција за набавка	9	180
Дирекција за стандардизација, квалитет и екологија	34	180
Корпоративен секретар	2	150
Дирекција за дополнителен асортиман	4	40
Сектор за внатрешна ревизија	6	40
Неенергетски комерцијални дејности	71	1.710
Центар ДЕЛ	13	1.651
Центар за шпедиција	23	53
Администрација	3	6
Хонда Центар	11	
Хотел Макпетрол Струга	21	
Вкупно	1.010	7.177

ПЛАН НА НОВИ ВРАБОТЕНИ ВО 2023 ГОДИНА

<u>Дирекција</u>	<u>Број на вработени</u>
Дирекција за големопродажба	27
Дирекција за финансии	7
Дирекција за одржување	7
Дирекција за информатички технологии	5
Дирекција за развој и инвестиции	3
Дирекција за дополнителен асортиман	1
Дирекција за набавка	1
Дирекцијата за човечки ресурси и внатрешна контрола	1
Дирекција за стандардизација, квалитет и екологија	1
Дирекција за правни работи	1
Неенергетски комерцијални дејности	11
Хотел Макпетрол Струга	5
Центар за шпедиција	2
Центар ДЕЛЛ	4
Вкупно	65

ВРАБОТЕНИ КОИ ИСПОЛНУВААТ УСЛОВ ЗА ПЕНЗИОНИРАЊЕ ВО 2023 ГОДИНА

<u>Дирекција</u>	<u>Број на вработени</u>
Дирекција за малопродажба	18
Дирекција за големопродажба	10
Дирекција за одржување	7
Дирекција за информатички технологии	3
Дирекција за човечки ресурси и внатрешна контрола	2
Дирекција за развој и инвестиции	2
Дирекција за финансии	2
Дирекција за правни работи	2
Неенергетски комерцијални дејности	2
Дирекција за набавка	1
Дирекција за стандардизација, квалитет и екологија	1
Вкупно	50

2023

ГОДИШЕН ПЛАН

МАКПЕТРОЛ

www.makpetrol.com.mk